

Briselē, 2026. gada 30. martā
(OR. en)

7887/26

SOC 180
EMPL 82
ECOFIN 400
MI 307
EDUC 102
JEUN 47
ENV 303
ENER 155
DIGIT 86
TOUR 15
CULT 42
JAI 408

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2026. gada 30. marts

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre *Thérèse BLANCHET*

K-jas dok. Nr.: COM(2026) 138 final

Temats: KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI,
EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI
Vidusposma pārskats par rīcības plāna sociālajai ekonomikai
īstenošanu – galvenie sasniegumi un turpmākā virzība

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2026) 138 final.

Pielikumā: COM(2026) 138 final

Briselē, 30.3.2026.
COM(2026) 138 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Vidusposma pārskats par rīcības plāna sociālajai ekonomikai īstenošanu – galvenie
sasniegumi un turpmākā virzība**

{SWD(2026) 94 final}

1. IEVADS

Sociālā ekonomika ir kļuvusi par Eiropas ekonomikas un sabiedrības neatņemamu sastāvdaļu, par būtisku labklājības un konkurētspējas veicinātāju un Eiropas noturības pīlāru.

Visā Eiropas Savienībā (ES) **vairāk nekā 4,3 miljoni apvienību, kooperatīvu, savstarpējā labuma sabiedrību, fondu un sociālo uzņēmumu** veic darbības, kurās prioritāte ir sociālie un vidiskie mērķi, nevis peļņa, un piemēro līdzdalības vai demokrātiskas pārvaldības modeļus. Šīs organizācijas nodrošina vismaz **11,5 miljonus darbvieta**, kas ir aptuveni **6,3 % no kopējās nodarbinātības**, un darbojas dažādās nozarēs, sākot ar aprūpes pakalpojumiem un beidzot ar finanšu, agropārtikas, mazumtirdzniecības un kultūras nozarēm ⁽¹⁾.

Komisija 2021. gada 9. decembrī pieņēma **rīcības plānu sociālajai ekonomikai** ⁽²⁾, kura mērķis ir atraisīt sociālās ekonomikas potenciālu un palielināt tās ietekmi. Komisija pirmo reizi izklāstīja redzējumu un ceļvedi, norādot virkni pasākumu, kuru mērķis ir līdz 2030. gadam uzlabot pamatnosacījumus, piekļuvi darījumdarbības iespējām un sociālās ekonomikas pamanāmību.

Kopš tā laika ģeopolitiskā situācija ir mainījies, un vairākas krīzes, kas pārklājas, ir parādījušas, kā sociālā ekonomika darbojas kā **noturības avots**, radot un saglabājot vietējās darbvieta, solidaritātes garā mobilizējot kopienas un iesaistoties tur, kur tirgi nespēj veicināt **iekļaujošu izaugsmi**. Tas palīdz pārvērst ES prioritātes **efektīvos risinājumos cilvēkiem un vietām**, veicinot sociālo inovāciju, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pīlāru ⁽³⁾ un līdztiesības savienību un sekmējot apritīgāku un noturīgāku ekonomiku.

Izmantojot augšupēju, kopienā balstītu pieeju, sociālās ekonomikas organizācijas **stiprina teritoriālo kohēziju** pilsētu un lauku apvidos, tālākajos un pierobežas reģionos. Tās sniedz tiešu ieguldījumu **nabadzības mazināšanā un sociālajā iekļaušanā**, jo īpaši veidojot ceļus uz nodarbinātību un nodrošinot cenas ziņā pieejamu piekļuvi pakalpojumiem. Dodot cilvēkiem iespēju organizēt, piedalīties un kopīgi radīt risinājumus, sociālās ekonomikas organizācijas paplašina un stiprina **pilsonisko līdzdalību un demokrātisko dzīvi**.

Tajā pašā laikā sociālā ekonomika arī atbalsta Eiropas **labklājību un konkurētspēju**. Sociālās ekonomikas organizācijas virza inovāciju sabiedriskā labuma sasniegšanai, izstrādājot jaunus veidus, kā piegādāt preces un pakalpojumus, kas apmierina sociālās vajadzības un veicina eiropiešu dzīves kvalitāti. Tās veicina darījumdarbību, jo īpaši jauniešu un nelabvēlīgā situācijā esošu grupu vidū. Tās šīs inovācijas ienes tādās svarīgās ekonomikas nozarēs kā mājojli un aprites ekonomika, popularizējot modeļus, kas nostiprina vērtību vietējā līmenī.

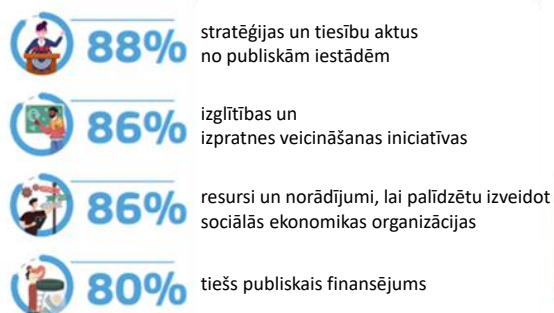
Sociālās ekonomikas organizācijas **palielina konkurētspēju, radot kvalitatīvas darbvieta, palielinot dalību darba tirgū un veicinot dzimumu līdztiesību un kvalificētu darbaspēku**. To galvenokārt sociālais mērķis un darba ņēmēju iesaiste lēmumu pieņemšanā veicina stabilu nodarbinātību, darba ņēmēju līdzdalību un pastāvīgu apmācību un pārkvalifikāciju. Piemēram, darba integrācijas sociālie uzņēmumi apvieno nodarbinātību ar pielāgotu atbalstu, lai darba tirgū atgrieztu cilvēkus ar nepieciešamajām prasmēm un zināšanām pārejai no atstumtības uz ilgtspējīgu nodarbinātību.

Sociālā ekonomika arī stiprina Eiropas **sagatavotību un stratēģisko autonomiju**, veicinot lielāku ekonomisko suverenitāti, padarot mūsu rūpniecību, pakalpojumus un vērtības ķēdes stabilākas, daudzveidīgākas un integrētākas vietējās kopienās. Tas ietver riska dalīšanas risinājumus, piemēram, savstarpējas sabiedrības, kas nodrošina cenas ziņā pieejamu apdrošināšanas segumu mājsaimniecībām, kopienām un uzņēmumiem, un kooperatīvus, kas veicina tīrākas nozares un zaļo pārkārtošanos, izmantojot kopienu enerģētikas iniciatīvas un aprites darījumdarbības modeļus.

Eiropieši savā ikdienas dzīvē izjūt sociālās ekonomikas pievienoto vērtību, par ko liecina 2025. gada oktobrī publicētā Eurobarometra speciālaptauja par sociālo ekonomiku eiropiešu dzīvē (4).

Vairums Eiropas iedzīvotāju atbalsta pasākumus, kuri palīdz sociālās ekonomikas organizācijām gūt panākumus, t. sk.:

Ar šo ziņojumu tiek izpildīta Rīcības plānā sociālajai ekonomikai paustā apņemšanās pārskatīt tā īstenošanu un ietekmi vidusposmā, apzināt atlikušās problēmas un atkārtoti apstiprināt Komisijas redzējumu attiecībā uz sociālo ekonomiku jaunajā ģeopolitiskajā kontekstā.

Turklāt, kā 2024. gadā norādīts E. Letas ziņojumā “Daudz vairāk nekā tirgus”, ir jāapsver papildu politikas pasākumi, lai pilnībā izmantotu sociālās ekonomikas potenciālu (5). Ir vajadzīgi mērķtiecīgi atbalsta pasākumi un veicinošas sistēmas, lai ņemtu vērā to unikālos pārvaldības modeļus, peļņas sadales noteikumus un uz ietekmi vērsto raksturu. Saskaņā ar šo aicinājumu šis ziņojums ir vērsts uz nākotni, un tajā tiek aplūkotas jomas, kurās būtu jāstiprina esošie instrumenti un kurās ir vajadzīgi jauni pasākumi, lai maksimāli palielinātu sociālās ekonomikas potenciālu. Pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā ir sniegta sīkāka informācija par līdzšinējo īstenošanas procesu un dažādajām Komisijas veiktajām apspriedēm ar ieinteresētajām personām.

2. ĪSTENOŠANAS GAITĀ PANĀKTAIS PROGRESS UN GŪTĀS ATZIŅAS

Rīcības plāna sociālajai ekonomikai pamatā ir trīs pīlāri, un tajā ir 63 darbības. Lielākā daļa šo darbību ir pabeigtas, vai arī Komisija pašlaik tās īsteno, savukārt neliels skaits darbību ir pārtrauktas vai pārorientētas, ņemot vērā pierādījumus un tirgus norises.

Šajā iedaļā ir ievērota 2021. gada rīcības plāna struktūra, uzsverot galvenos sasniegumus un izdarot secinājumus jomās, kurās joprojām pastāv problēmas, paverot ceļu jaunām darbībām.

2.1. Pareizā regulējuma izveide sociālās ekonomikas uzplaukumam

Viens no galvenajiem atskaites punktiem līdz šim ir bijusi **Padomes 2023. gada ieteikuma par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi pieņemšana** ⁽⁶⁾. Tas nodrošina dalībvalstīm vienotu satvaru sociālās ekonomikas integrēšanai to politikā un atbalsta pasākumu veidošanai, lai veicinātu labvēlīgu vidi sociālās ekonomikas organizācijām. Šī sistēma ir leģitimizējusi un paātrinājusi valstu reformas. Laikposmā no 2021. gada līdz 2025. gada beigām **21 dalībvalsts bija pieņēmusi vai gatavoja valsts vai reģionālās sociālās ekonomikas stratēģijas**. Turklāt 12 dalībvalstis ir pieņēmušas vai reformējušas sociālās ekonomikas tiesību aktus, un divas dalībvalstis to pašlaik dara. Tas liecina par būtisku attīstību stratēģiskajā un likumdošanas vidē un atspoguļo sociālās ekonomikas aizvien augstāko novērtējumu valsts līmenī.

Komisijas centienus ir atbalstījis **arvien lielāks starptautiskais impulss**. ES dalībvalstis un Komisija ir devušas ieguldījumu ANO Ģenerālās asamblejas rezolūciju un Starptautiskās Darba organizācijas secinājumu sagatavošanā attiecībā uz sociālo un solidaritātes ekonomiku, un Komisijas darbs tika izmantots ESAO ieteikumā par sociālo un solidaritātes ekonomiku un sociālo inovāciju.

Līdz šim panāktais progress apliecina, cik vērtīgs ir kopīgs ES redzējums apvienojumā ar praktisku atbalstu dalībvalstīm. Tādējādi Komisija organizēja **savstarpējas mācīšanās darbseminārus** par tādiem tematiem kā valsts atbalsts, nodokļi, sociālās ekonomikas stratēģijas, sociāli atbildīgs publiskais iepirkums un dati. Tehniskā atbalsta instruments ⁽⁹⁾ atbalsta piecas dalībvalstis sociālās ekonomikas stratēģiju izstrādē, izmantojot sadarbību un konkrētām valstīm paredzētu darbu. Turklāt 2023. gadā Komisija publicēja divus dienestu darba dokumentus, kuros aprakstītas esošās nodokļu sistēmas sociālās ekonomikas organizācijām ⁽⁷⁾ un nediskriminējoša nodokļu uzlikšana labdarības organizācijām un to līdzekļu devējiem ⁽⁸⁾, izveidojot kopīgu pierādījumu bāzi un atsauces punktu visā ES.

Lai uzlabotu juridisko noteiktību un zināšanas par **valsts atbalsta iespējām**, Komisija publicēja **pētījumu par valsts atbalsta pasākumu piemērošanu, lai atbalstītu sociālo uzņēmumu piekļuvi finansējumam un nelabvēlīgā situācijā esošu darba ņēmēju pieņemšanu darbā** ⁽⁹⁾. Šā pētījuma konstatējumi tiks izmantoti Vispārējās grupu atbrīvojuma regulas ⁽¹⁰⁾ pašreizējā pārskatīšanā. Turklāt kopš 2024. gada janvāra publiskās iestādes var piemērot palielinātos *de minimis* atbalsta maksimālos apjomus 300 000 EUR ⁽¹¹⁾ un 750 000 EUR apmērā jebkurā trīs gadu periodā vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem ⁽¹²⁾. Turklāt 2025. gadā veiktās vispārējās tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu pārskatīšanas ⁽¹³⁾ mērķis ir atvieglot dalībvalstīm atbalsta sniegšanu cenas ziņā pieejamu mājokļu būvniecībai un renovācijai, kas ir joma, kurā darbojas sociālās ekonomikas organizācijas.

Neraugoties uz progresu, kas panākts valstu un starptautiskā līmenī, pastāv ievērojams **neizmantots potenciāls reģionālā un pašvaldību līmenī**, kur iestādes ir vistuvāk iedzīvotājiem un sociālās ekonomikas organizāciju darbībai. Lai gan pēdējo gadu laikā daudzos reģionos un pašvaldībās iniciatīvu skaits ir palielinājies, zināšanu un prakses apmaiņa starp tām, jo īpaši pāri robežām, joprojām ir ierobežota.

Turklāt ierobežojošs tiesiskais regulējums rada juridisko nenoteiktību un šķēršļus sociālās ekonomikas turpmākai atbalstīšanai. Publiskajām iestādēm bieži vien trūkst tehnisko spēju tādās jomās kā valsts atbalsts un sociāli atbildīgs publiskais iepirkums. Piemēram, nesena **publiskā iepirkuma direktīvu** izvērtējums ⁽¹⁴⁾ liecina par **atšķirīgu brieduma līmeni sociālo apsvērumu integrēšanā publiskā iepirkuma praksē dalībvalstīs**. Līgumslēdzējām iestādēm bieži vien ir grūti līdzsvarot pārredzamības un tirgus efektivitātes mērķus ar stratēģiskiem politikas mērķiem, un tās gaida skaidrus norādījumus par to, kā panākt šo līdzsvaru.

Uzmanības centrā. Sociālā ekonomika un apritīgums

*Sociālās ekonomikas organizācijas ievērojami veicina Eiropas pāreju uz aprites ekonomiku. Tās darbojas visos produktu aprites cikla posmos no projektēšanas līdz pat tā paņemšanai, lai nogādātu remontam, atkalizmantošanai un reciklēšanai. Tās pārvērš atkritumus resursos un šajā procesā rada kvalitatīvas vietējās darbvietas, cita starpā nodrošinot apmācību un nodarbinātību cilvēkiem, kuriem draud atstumtība, to bieži vien īstenojot ciešā sadarbībā ar publiskajām iestādēm. **Apritīgo pilsētu un reģionu iniciatīva** ⁽¹⁵⁾ parāda, kā pilsētu un reģionu vadītas apritīgas stratēģijas, piemēram, publiski atbalstīti atkalizmantošanas un remonta centri, apritīgas būvniecības un nojaukšanas shēmas un vietējās tekstilizstrādājumu atkalizmantošanas sistēmas, var radīt iespējas sociālās ekonomikas organizācijām sniegt iekļaujošus aprites risinājumus, cita starpā izmantojot publisko iepirkumu, lai radītu pieprasījumu pēc šiem pakalpojumiem, izmantojot apritīgu un sociāli atbildīgu iepirkuma praksi. To darījumdarbības modeļi palīdz pagarināt produktu lietošanas laiku, samazināt emisijas un uzturēt materiālu apriti kopienās. Gaidāmā **aprites ekonomikas akta** mērķis ir izveidot otrreizējo izejvielu vienoto tirgu, palielināt augstas kvalitātes reciklēto materiālu piedāvājumu un stimulēt pieprasījumu pēc tiem ES visās jomās, kurās sociālās ekonomikas organizācijām ir labas iespējas sniegt ieguldījumu.*

2.2. Attīstības iespēju pavēršana sociālās ekonomikas organizācijām

Lai radītu iespējas sociālās ekonomikas organizācijām sākt darbību un attīstīties, Komisija ir ieviesusi pasākumus ekosistēmas stiprināšanai, veicinot labāku piekļuvi finansējumam, mobilizējot finansējumu un stiprinot spēju veidošanu un atbalstu darījumdarbībai.

Ir paplašinājusies sociālās ekonomikas organizāciju piekļuve finansējumam. Pamatojoties uz nodarbinātības un sociālās inovācijas (*EaSI*) finanšu instrumentiem, 2022. gadā tika darīti pieejami **finanšu produkti InvestEU sociālo investīciju un prasmju loga ietvaros**. Aptuveni 1,2 miljardi EUR garantijās ir piešķirti īstenošanas partneriem mikrofinansēšanas, sociālās darījumdarbības un investīciju ar sociālo ietekmi jomā, sniedzot labumu aptuveni 90 000 mikrofinansējuma atbalsta saņēmēju un aptuveni 3000 sociālo uzņēmumu, paredzot, ka tiks mobilizētas investīcijas 11,7 miljardu EUR apmērā ⁽¹⁶⁾. Šie instrumenti nodrošina piekļuvi riska finansējumam darījumdarbības modeļiem, kas bieži vien neatbilst standarta riska un ienesīguma profiliem, kā arī darījumdarbības attīstības pakalpojumiem. Līdz šim šis atbalsts jau ir palīdzējis radīt vai saglabāt aptuveni 900 000 darbvieta visā ES, un dažu lielāko mikrofinansēšanas iestāžu ziņojumi liecina par ārkārtīgi augstiem izdzīvošanas rādītājiem, vienlaikus sasniedzot visneaizsargātākās grupas ⁽¹⁷⁾.

Lai vēl vairāk palielinātu šo fondu sociālo ietekmi, Komisija izmēģina jauktu atbalstu, apvienojot *InvestEU* finanšu instrumentus ar dotācijām Eiropas Sociālā fonda Plus ⁽¹⁸⁾

(ESF+) *EaSI* sadaļā. ESF+ uzaicinājumi ir arī atbalstījuši sociālā finansējuma tirgu attīstību, nodrošinot labāku piekļuvi ietekmes datiem, lai pieņemtu lēmumus par investīcijām, samazinot darījumu izmaksas riska kapitāla ieguldījumiem sociālajos uzņēmumos un stiprinot ES līmeņa tīklus, kas pārstāv mikrofinansējuma un sociālo uzņēmumu finansējuma sniedzējus. Vienlaikus vairākas dalībvalstis ir ieviešas īpašus finanšu instrumentus un dotāciju shēmas, kas atrodas ESF+ un Eiropas Reģionālās attīstības fonda ⁽¹⁹⁾ paspārnē, un Atveseļošanas un noturības mehānisma ⁽²⁰⁾ ietvaros tika īstenotas dažas konkrētas investīcijas un reformas. Kopumā paredzams, ka saskaņā ar ES pašreizējo ilgtermiņa budžetu (2021.–2027. gadam) papildus iepriekš minētajām garantijām 1,2 miljardu EUR apmērā tiks mobilizēti kopumā vairāk nekā **1,62 miljardi EUR dotācijām un finanšu instrumentiem**. Tas atbilst Komisijas solījumam palielināt ES atbalsta līmeni salīdzinājumā ar 2014.–2020. gada periodu.

Komisija ir arī palīdzējusi sociālās ekonomikas organizācijām kļūst profesionālām, paplašināt to risinājumu mērogu un uzskatāmi parādīt to rezultātus. **Eiropas Sociālās inovācijas kompetences centrs ⁽²¹⁾ ir izveidojis dinamisku zināšanu centru un piecas prakses kopienas**. Komisija izsludināja ESF+ uzaicinājumus, lai atbalstītu sociālos eksperimentus, pārbaudītu sociālo inovāciju nodošanu un to mēroga izvēršanu, cita starpā izveidojot valstu kompetences centrus sociālajai inovācijai. Tika izstrādāti praktiski instrumenti, piemēram, rīcības kodekss datu pārvaldībai un izmantošanai sociālajā ekonomikā ⁽²²⁾ un **rokasgrāmata par samērīgām pieejām sociālās ietekmes mērīšanai un pārvaldībai ⁽²³⁾**. **Jauniešu darījumdarbības politikas akadēmija**, kas ir Komisijas un ESAO kopīga iniciatīva, **pulcēja politikas veidotājus un jauno uzņēmēju tīklus**, izmantojot virkni politikas un spēju veidošanas darbsemināru, kuru mērķis bija izstrādāt labāku politiku jaunajiem uzņēmējiem, tostarp sociālajiem uzņēmējiem.

Neraugoties uz šo progresu, sociālās ekonomikas organizācijas savu īpašo darījumdarbības modeļu dēļ joprojām saskaras ar lielākām grūtībām piekļūt finanšu resursiem nekā tradicionālie uzņēmumi. Lai gan tirgus pētījumi liecina, ka privātās sociālās investīcijas pēdējo gadu laikā ir palielinājušās ⁽²⁴⁾⁽²⁵⁾, strukturētākas un plašāk izprastas pieejas trūkums (mērķtiecīgā) kapitāla novirzīšanai sociālajiem mērķiem apvienojumā ar zemu finansiālo atdevi ierobežo uzticēšanos un salīdzināmību, atturot potenciālos sociālos ieguldītājus. Inovatīvas finansēšanas pieejas joprojām ir sadrumstalotas un tiek īstenotas mazā mērogā.

Turklāt skaidru apmācības un spēju veidošanas ceļu tvērums un atzīšana dažādās nozarēs un teritorijās joprojām ir nevienmērīgi. Saiknes ar izglītības un apmācības sistēmām ir sadrumstalotas, un mācību programmu pieejas, kopīgas kompetenču sistēmas un pārlicinoši pierādījumi par sociālo un iekļaujošo darījumdarbību joprojām ir izņēmums. Lai gan inkubācijas un attīstības paātrināšanas pakalpojumi pēdējo gadu laikā ir kļuvuši plašāki, pielāgots atbalsts sociālajai darījumdarbībai joprojām ir reti sastopams, un daudzas grupas joprojām ir nepietiekami pārstāvētas un apkalpotas. Tā rezultātā talanti un inovatīvi sociālās darījumdarbības modeļi ne vienmēr saņem pareizo atbalstu, lai gūtu panākumus, un lielākas sociālās ietekmes radīšanas potenciāls netiek pilnībā īstenots.

2.3. Sociālās ekonomikas un tās potenciāla atpazīstamības veicināšana

Komisija ir palielinājusi sociālās ekonomikas atpazīstamību un uzticamību, izveidojot kanālus saziņai ar sabiedrību un sekmējot izpratnes veicināšanas kampaņas. **ES sociālās ekonomikas vārteja ⁽²⁶⁾ sniedz atjauninātu informāciju par ES politiku, finansējumu un iniciatīvām sociālās ekonomikas jomā**. Kopš šīs tīmekļa vietnes

izveides 2023. gadā tā ir piesaistījusi vairāk nekā 596 000 apmeklētāju⁽²⁷⁾ un piedāvā noderīgus materiālus sociālās ekonomikas praktiķiem un politikas veidotājiem.

ES pierādījumu bāze par sociālo ekonomiku ir paplašināta, iekļaujot pētījumu, kurā salīdzināti sociālās ekonomikas sociālekonomiskie rādītāji visās dalībvalstīs⁽²⁸⁾. Tas liecina, ka sociālā ekonomika rada gan ekonomisko, gan sociālo vērtību, un apstiprina stabilāku un saskaņotāku datu pievienoto vērtību, kas ļauj novērtēt norises laika gaitā. Eirobarometra speciālaptauja par sociālo ekonomiku eiropiešu dzīvē sniedz pirmo ES pamatscenāriju attiecībā uz sabiedrības uztveri, informētību, iesaisti un attieksmi, tostarp viedokļiem par publiskas rīcības nozīmi. Komisijas/ESAO publikācija *Sociālā ekonomika Eiropā: konkurētspējas un labklājības veicināšana*⁽²⁹⁾ vēl vairāk konsolidē zināšanas, arī par institucionālo kārtību, nodokļiem un darījumdarbības atbalstu sociālajai ekonomikai visās ES dalībvalstīs, kā arī nozaru informāciju par mājokļiem un aprūpi.

Tomēr joprojām pastāv dažas nepilnības, jo īpaši attiecībā uz salīdzināmību, ņemot vērā nevienmērīgo tvērumu un metodes dalībvalstīs. Tādas sistemātiskas datu vākšanas trūkums, kurā izmanto saskaņotas definīcijas, administratīvus avotus un paplašinātus statistikas rīkus, piemēram, satelītkontus, apgrūtina progresa uzraudzību un ierobežo rezultātu publisko pamanāmību. Lai gan mērķtiecīga pētniecība un sadarbība ekspertu grupās ir palīdzējusi uzlabot datu vākšanas un analīzes satvaru, ir vajadzīga noturīgāka apmaiņa, lai labāk informētu politikas veidotājus. Visbeidzot, varētu uzlaboties informētība par ES sociālās ekonomikas vārteju un tās izmantošana, un ieinteresētās personas pieprasa sistemātiskāku ziņošanu par rīcības plāna īstenošanu.

3. NĀKOTNES PERSPEKTĪVA: JAUNI PASĀKUMI SOCIĀLĀS EKONOMIKAS STIPRINĀŠANAI

Raugoties nākotnē, Komisija plāno balstīties uz līdz šim panākto progresu un novērst atlikušos šķēršļus ES sociālās ekonomikas ekosistēmas attīstībai. Lai gan Padomes 2023. gada ieteikums tiek īstenots, atbalsta līmenis sociālajai ekonomikai dažādās dalībvalstīs un pārvaldības līmeņos joprojām ievērojami atšķiras. Ir arī vajadzīgs mērķtiecīgs ES atbalsts sociālās ekonomikas stratēģijām, lai panāktu efektīvus pasākumus un nodrošinātu stabilu satvaru sociālās ekonomikas organizāciju izaugsmei.

Tāpēc nākamajā īstenošanas posmā par prioritāti būtu jānosaka darbības, kas atbalsta publiskās pārvaldes iestādes un ļauj sociālās ekonomikas organizācijām darboties vienotajā tirgū bez šķēršļiem, uzlabo piekļuvi talantiem, apmācībai un finansējumam un sniedz sistemātiskus un salīdzināmus pierādījumus, lai pamatotu politikas veidošanas un investīciju lēmumus un izceltu sociālās ekonomikas ietekmi.

Mūsu redzējums turpmākajiem gadiem ir skaidrs:

- mēs vēlamies **konkurētspējīgu sociālo ekonomiku**, kas darbojas vienlīdzīgos konkurences apstākļos ar citiem ekonomikas dalībniekiem, kā arī visā vienotajā tirgū, un veicina dinamisku darījumdarbības vidi, kura nodrošina ilgtspējīgu labklājību un labbūtību cilvēkiem un Eiropas sociālo tirgus ekonomiku. Tas būtu jāatbalsta ar integrētu politiku un tiesisko regulējumu;
- mēs vēlamies **stabilu sociālo ekonomiku** ar piekļuvi finansējumam, kas pielāgots tās vajadzībām un ko veicina atzīti mācīšanās, inkubācijas un attīstības paātrināšanas ceļi, kas attīsta gan individuālos talantus, gan organizatoriskās spējas;

- mēs vēlamies **atzītu sociālo ekonomiku**, kuras pamatā ir pārlicinoši pierādījumi un pamanāmība, kas ļauj politikas veidotājiem, tirgiem un sabiedrībai atzīt tās pievienoto vērtību, tādējādi palielinot tās ietekmi visā ES.

Šis redzējums ir pilnībā saskaņots ar pieeju, kas izklāstīta 2021. gada rīcības plānā un tā trijos pīlāros. Raugoties nākotnē, šis ziņojums ir strukturēts atbilstoši trim prioritātēm un piecām galvenajām rīcības jomām, pamatojoties uz 2021. gada 63 darbību rezultātiem un pievienojot jaunus pasākumus, kas apzināti šajā vidusposma pārskatā. Tas kļūs par atsauci turpmākai rīcības plāna uzraudzībai un ziņošanai par to.

Visbeidzot, lai īstenotu šo redzējumu, ir vajadzīgi kopīgi centieni. Tāpēc Komisija aicina dalībvalstis pilnībā īstenot Padomes ieteikumu par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi un, īstenojot savas stratēģijas un politikas pasākumus, ņemt vērā šajā vidusposma pārskatā izklāstītos konstatējumus un jaunās darbības.

3.1. Integrēti satvari konkurētspējīgai sociālajai ekonomikai

Komisijas pastāvīgie centieni uzlabot darījumdarbības vidi kopumā nāk par labu sociālajai ekonomikai, samazinot darbības šķēršļus un radot vairāk izaugsmes iespēju. Iniciatīvas, kuru mērķis ir palielināt ES konkurētspēju, padziļināt vienoto tirgu un veicināt uzkrājumu un investīciju savienības izveidi, var palīdzēt integrēt sociālās ekonomikas organizācijas pamata vērtības ķēdēs, mobilizēt privāto kapitālu un stiprināt piekļuvi finansējumam. Vienkāršošana var arī samazināt nesamērīgo administratīvo slogu un atbilstības nodrošināšanas izmaksas, ar ko bieži saskaras mazākas organizācijas.

Sociālajai ekonomikai ir vajadzīga integrēta politika un tiesiskais regulējums, lai izvērstu un veicinātu ilgtspējīgus un inovatīvus risinājumus. Kad ir radīti piemēroti apstākļi, sociālās ekonomikas organizācijas var uzplaukt visās ekonomikas nozarēs un teritorijās, radot kvalitatīvas darbvietas, produktus un pakalpojumus ikvienam ES iedzīvotājam, arī visneaizsargātākajām personām. Tāpēc ir īpaši svarīgi uzlabot pamatnosacījumus un nodrošināt, ka politika tiek īstenota tur, kur tā ir svarīga, arī reģionos un pašvaldībās.

1. galvenā darbības joma. Daudzlīmeņu pārvaldības stiprināšana un īstenošana uz vietas

Valstu iestādēm ir būtiska nozīme visaptveroša sociālās ekonomikas stratēģiskā un tiesiskā satvara ieviešanā. Savukārt reģionālās un vietējās pašvaldības bieži vien darbojas kā tilts starp valsts politikas veidošanu un īstenošanu vietējā līmenī, un tām ir izšķiroša nozīme valsts prioritāšu pielāgošanā vietējām vajadzībām. Tās var tieši atbalstīt sociālās ekonomikas organizācijas un sadarboties ar tām, lai sasniegtu savus politikas mērķus.

Koordinētāka un vairāk informācijā balstīta pieeja nodrošinātu šīm iestādēm skaidrāku un efektīvāku politikas satvaru sociālās ekonomikas atbalstam un tās ietekmes maksimālai palielināšanai un ļautu sociālās ekonomikas organizācijām dalīties ar saviem panākumiem un problēmām.

Komisija:

- **izstrādās rīkkopu reģionālās un vietējās sociālās ekonomikas politikas atbalstam;**
- **pastiprinās sadarbību ar publiskajām iestādēm, ieinteresēto personu kopienām un tīkliem, lai veicinātu paraugprakses apmaiņu, kopīgus**

projektus un efektīvus sociālās ekonomikas pasākumus visās teritorijās, atbalstot un papildinot valstu centienus. Īpaša uzmanība tiks pievērsta lauku apvidiem saistībā ar ES Lauku rīcības plānu ⁽³⁰⁾, Lauku pakta un stratēģiju par paaudžu nomaiņu lauksaimniecībā ⁽³¹⁾;

- 2028. gadā **publicēs izvērtējuma ziņojumu par to, kā tiek īstenots Padomes ieteikums par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi;**
- iekļaus sociālo ekonomiku ārējā sadarbībā un starptautiskajos dialogos, **nodrošinot īpašu apmācību, prasmju pilnveidi un sociālās darījumdarbības atbalstu publiskajām iestādēm un izvēršot projektus trešās valstīs,** tostarp (potenciālajās) kandidātvalstīs, piemēram, gaidāmajā Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondā dienvidu kaimiņreģionam, saskaņā ar Vidusjūras reģiona pakta ⁽³²⁾ prioritātēm.

Uzmanības centrā. Sociālā ekonomika, kultūra un tūrisms

Sociālās ekonomikas organizācijas ir Eiropas kultūras dzīvotspējas, radošās inovācijas un ilgtspējīga tūrisma virzītājspēks. Tās atbalsta kultūras un radošās nozares un to darbaspēku. Tās saglabā un popularizē kultūras mantojumu, nodrošinot piekļūstamas vietas daļībai kultūras un kopienas dzīvē apkaimēs un lauku apvidos.

Radošajās un kultūras nozarēs sociālā ekonomika veicina eksperimentus, sadarbību un līdzatbildību dažādās jomās, sākot ar medijiem un izpildītājmākslu un beidzot ar dizainu un amatniecību. Tūrisma jomā sabiedrības virzītas iniciatīvas veicina ilgtspējīgas darbības, kas aizsargā ainavas, atbalsta vietējos uzņēmumus un nodrošina, ka ieguvumi paliek kopienā.

Sasaistot kultūru, radošumu un ilgtspējīgu tūrisma, sociālā ekonomika stiprina teritoriālo identitāti, dod iespējas vietējiem iedzīvotājiem un dažādo vietējo ekonomiku, rada darbvietas un veicina Eiropas reģionu noturīgāku, uz cilvēkiem vērstu attīstību. Komisija atbalstīs starptautiskas partnerības, lai pārbaudītu un izvērstu sabiedrības virzītus ilgtspējīga tūrisma modeļus, kuru pamatā ir sociālās ekonomikas principi. Turklāt gaidāmās **ES ilgtspējīga tūrisma stratēģijas** mērķis būs veidot konkurētspējīgu, ilgtspējīgu un iekļaujošu tūrisma modeli, kas atbalsta vietējās kopienas.

2. galvenā darbības joma. Panākt, ka noteikumi un satvari darbojas sociālās ekonomikas labā

Publiskās iestādes **publisko iepirkumu** var izmantot kā stratēģisku instrumentu, lai sniegtu kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus un sasniegtu konkrētus politikas mērķus, piemēram, veicinātu nodarbinātību un sociālo iekļaušanu, nodrošinātu pienācīgus darba apstākļus, uzlabotu piekļūstamību un iekļaujošu dizainu ikvienam un radītu atbildīgas piegādes ķēdes. Sociālās ekonomikas organizācijām publiskais iepirkums rada iespējas, kas uzlabo to piekļuvi tirgiem un ļauj tām sniegt pakalpojumus sabiedrībai. Tomēr pierādījumi liecina, ka viszemākās cenas izvēles prakse joprojām ir dominējošā norma un sociālie apsvērumi publiskajā iepirkumā netiek sistemātiski vai konsekventi piemēroti.

Turklāt **sadarbība ar tradicionāliem uzņēmumiem**, arī piegādājot preces un sniedzot pakalpojumus, var stiprināt sociālo ekonomiku un palīdzēt uzņēmumiem sasniegt to ilgtspējas mērķus. Tomēr sociālās ekonomikas organizācijām bieži vien ir maza loma piegādes ķēdēs, jo trūkst savstarpējas izpratnes, pastāv kultūras un darbības šķēršļi un ir

nepietiekams stratēģiskais atbalsts, lai uzlabotu piekļuvi tirgum un attīstītu jaunas nozaru vērtības ķēdes.

Komisija:

- **izpētīs iespējas veicināt sociāli atbildīgas publiskā iepirkuma prakses ieviešanu**, arī labākās cenas un kvalitātes attiecības un koplīguma sarunu izmantošanu saistībā ar notiekošo **ES publiskā iepirkuma direktīvu pārskatīšanu**, un iekļaus **norādījumus** par to īstenošanu savā rīkkopā reģionālās un vietējās sociālās ekonomikas politikas atbalstam;
- veicinās sociālās ekonomikas organizāciju sistemātiskāku integrāciju tradicionālo uzņēmumu vērtības ķēdēs, cita starpā **izsludinot uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus, lai paplašinātu uzņēmumu savstarpējās partnerības**.

Uzmanības centrā. Sociālā ekonomika un enerģētika

Sociālajai ekonomikai ir nozīme, lai nodrošinātu to, ka pāreja uz zaļo enerģiju ir taisnīga un iekļaujoša. Energokopienas un citas iedzīvotāju virzītas iniciatīvas ļauj vietējiem dalībniekiem kolektīvi turēt īpašumā un pārvaldīt atjaunīgās enerģijas aktīvus, sākot ar saules un vēja enerģijas parkiem un beidzot ar centralizētās siltumapgādes sistēmām. Šīs organizācijas saglabā vērtību kopienā, ļauj iedzīvotājiem aktīvi piedalīties pārkārtošanās procesā un var palīdzēt samazināt enerģētisko nabadzību, piemēram, uzlabojot neaizsargāto grupu piekļuvi cenas ziņā pieejamai enerģijai. Tās var arī radīt kvalitatīvas vietējās nodarbinātības iespējas tādās jomās kā uzstādīšana, uzturēšana un energokonsultāciju pakalpojumi.

*Lai sasaistītu klimatrīcību ar taustāmiem kopienas ieguvumiem, ir ārkārtīgi svarīgi atzīt sociālās ekonomikas dalībniekus nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, atvieglot viņu piekļuvi tīkliem un finansējumam un ņemt tos vērā ES finansēšanas iniciatīvās, programmās un plānos, ko finansē ES un pārvalda dalībvalstis. Komisija stiprinās energokopienas ieviešanu, **iedzīvotāju enerģētikas paketes ietvaros** pieņemot Komisijas ieteikumu par energokopienām un pašpatēriņu. Šis plāns cita starpā veicinās zināšanu apmaiņu un stiprinās pierādījumu bāzi par energokopienām, arī **atbalstot īpašu prakses kopienas publiskā iepirkuma veicējiem** un apzinot apstākļus, kas veicina iedzīvotāju virzītas enerģētikas iniciatīvas. Vietējām pašvaldībām kā šādu iniciatīvu veicinātājiem arī var būt svarīga loma, un tās tiks atbalstītas, lai īstenotu šo potenciālu.*

Valsts atbalsts ir arī svarīgs instruments, lai palīdzētu publiskajām iestādēm atbalstīt sociālo ekonomiku. Piemēram, sociālās ekonomikas organizācijas, kas sniedz sociālos un veselības aprūpes pakalpojumus, var saskarties ar ierobežojumiem piekļuvē atbalstam, jo tās lielā mērā paļaujas uz *de minimis* atbalsta maksimālo apjomu, kas publiskajām iestādēm līdz noteiktai robežvērtībai ļauj sniegt atbalstu, nepaziņojot par to Komisijai. Lai gan tas var palīdzēt maza mēroga pakalpojumu jomā, sociālo pakalpojumu sniedzējiem ir vajadzīgas būtiskākas finansēšanas iespējas, kas atbilst sabiedrības interešu mērķiem, taču tās tiek uzskatītas par juridiski riskantām.

Komisija:

- **strādās pie Vispārējās grupu atbrīvojuma regulas pārskatīšanas un attiecīgo valsts atbalsta noteikumu precizēšanas**, lai papildus *de minimis* atbalstam publiskajām iestādēm būtu vienkāršāk un vieglāk finansēt sociālo ekonomiku; ⁽³³⁾
- **izstrādās īpašus norādījumus, lai palīdzētu dalībvalstīm izstrādāt valsts atbalsta pasākumus sociālajam atbalstam un sociālajām investīcijām**, kā norādīts paziņojumā “Tīras rūpniecības kursa I īstenošana” ⁽³⁴⁾.

Visbeidzot, lai palielinātu sociālās ekonomikas organizāciju konkurētspēju un sniegumu vienotajā tirgū, ir vajadzīgi papildu centieni, lai nodrošinātu, ka tiesiskais un fiskālais regulējums ir labāk pielāgots sociālās ekonomikas darījumdarbības modeļu īpašajām iezīmēm.

Komisija:

- **turpinās veicināt tāda tiesiskā regulējuma izstrādi, kas atbalsta sociālo ekonomiku**. Tas ietver darba ņēmēju pārpirkšanas shēmu veicināšanu, sekmīgi īstenojot Komisijas ieteikumu par komerciālu nodošanu;
- **novērtēs nepieciešamību uzlabot mērķtiecīgu tiesisko regulējumu**, piemēram, Eiropas Kooperatīvās sabiedrības statūtus, ja tas ir nepieciešams;
- **ar pētījuma palīdzību izpētīs, vai uz ietekmi orientēti uzņēmumi saskaras ar noteiktiem šķēršļiem**, piemēram, atzīšanu un piekļuvi finansējumam, lai sniegtu informāciju iespējamai turpmākai politikas rīcībai nolūkā atvieglot ietekmes uz sabiedrību un citas atbildīgas darījumdarbības mērīšanu un paziņošanu;
- **kopā ar ESAO veiks padziļinātu analīzi par valstu nodokļu pasākumiem sociālajai ekonomikai**, tostarp nodokļu politiku, kas stimulē investīcijas sociālās ekonomikas organizācijās.

3.2. Investīcijas, prasmes un spējas stabilai sociālajai ekonomikai

Stabilai sociālajai ekonomikai ir vajadzīga gan labi funkcionējoša finanšu ekosistēma, gan spēcīgas prasmes un organizatoriskās spējas. Lai palīdzētu sociālās ekonomikas organizācijām piesaistīt talantus, augt, ieviest jauninājumus un reaģēt uz steidzamām sociālajām vajadzībām, ir būtiski izstrādāt skaidrākus satvarus sociālajām investīcijām un stiprināt prasmes, inkubācijas un darījumdarbības atbalstu, kā arī īpašus mācīšanās veidus sociālajai darījumdarbībai.

3. galvenā darbības joma. Sociālo investīciju ekosistēmas stiprināšana

Ņemot vērā sociālās ekonomikas modeļu daudzveidību un sociālās ietekmes dinamisko raksturu, sociālās investīcijas nevar viegli ietvert fiksētās definīcijās vai vienotos kritērijos. Tomēr pakāpeniska kopīgu atsaucē punktu un ziņošanas prakses parādīšanās var mazināt nenoteiktību ieguldītājiem un starpniekiem, vajadzības gadījumā uzlabot salīdzināmību un palīdzēt ierobežot darījumu izmaksas.

Lai uzlabotu uzticēšanos un salīdzināmību un lai investīcijas varētu vērst uz sociāliem mērķiem plašā mērogā, **Komisija:**

- **stiprinās privāto sociālo investīciju sistēmu**, konsolidējot un sistematizējot visbūtiskākos standartus, mērījumu definīcijas, jēdzienus un metodes. Šajā nolūkā tā sadarbībā ar ESAO izpētīs brīvprātīgu, tirgus virzītu satvaru ar

investīcijām saistītiem mērķiem, ko atbalsta rezultātu modeļi un rādītāji. Tas palīdzēs ieguldītājiem konsekventi un elastīgi izstrādāt, novērtēt un salīdzināt investīciju stratēģijas;

- **izmantos gaidāmo Eiropas riska kapitāla fondu** ⁽³⁵⁾ (*EuVECA*) **režīma pārskatīšanu** kā iespēju novērtēt riska un izaugsmes kapitāla ieguldītāju tiesiskā regulējuma efektivitāti. Progress šajā jomā nāks par labu arī investīcijām ar sociālo ietekmi, tostarp Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fonda ⁽³⁶⁾ (*EuSEF*) marķējuma lietotājiem.

Sociālajai ekonomikai ir vajadzīgs finansējums, kas atspoguļo tās pārvaldības modeļus, riska un ienesīguma profilus un bieži vien maza mēroga vajadzības. Nepilnības pierādījumu bāzē par to, kas finansē sociālo ekonomiku, par finanšu produktu piemērotību un ietekmi uz labuma guvējiem, ierobežo piemērotu finanšu instrumentu izstrādi un izmantošanu un to mēroga izvērsanu. Tradicionālie aizdevēji joprojām ir piesardzīgi, specializētiem starpniekiem trūkst pamanāmības tirgū, augstas darījumu izmaksas attur no mazāku investīciju veikšanas un peļņas pārdales noteikumu ierobežojumi sociālajos uzņēmumos ierobežo kapitālieguldījumus. ES gatavojot nākamo daudzgadu finanšu shēmu, ir ļoti svarīgi izstrādāt finansēšanas un tehniskās palīdzības ceļus, kas ļautu sociālās ekonomikas organizācijām piekļūt finansējumam dažādās teritorijās un pilnībā izmantot ES fondus un instrumentus.

Lai labāk izprastu sociālās ekonomikas finansējumu un pilnveidotu finanšu instrumentus, **Komisija:**

- konsultāciju centra *InvestEU* ietvaros **sagatavos ziņojumu par finanšu starpniekiem**, kas apkalpo sociālās ekonomikas organizācijas, un ziņojumu kopā ar Ekspertu grupu sociālās ekonomikas un sociālo uzņēmumu jautājumos (*GECEs*) **par to, kā uzlabot sociālās ekonomikas organizāciju piekļuvi finansējumam;**
- **izmēģinās ietekmes un rezultātu novērtējumu atbalsta saņēmēju līmenī attiecībā uz *InvestEU* finanšu instrumentiem mikrofinansēšanai un sociālajiem uzņēmumiem;**
- **izpētīs iespēju replicēt inovatīvus risinājumus privātā kapitāla mobilizēšanai**, piemēram, uzsākot pētījumu par neaktīvo aktīvu potenciālu izmantošanu publisko garantiju radīšanai un publicējot rokasgrāmatu aktīvu pārvaldītājiem un politikas veidotājiem par Francijas 90–10 fondu modeļa replicēšanu;
- **pārskatīs Eiropas Rīcības kodeksu mikrokredītu izsniegšanai**, lai mikrofinansējums arī turpmāk atbilstu nepietiekami pārstāvētu uzņēmēju un neaizsargātā situācijā esošu cilvēku vajadzībām. Atjauninātā kodeksa mērķis būs stiprināt mikrofinansēšanas sociālo dimensiju, saskaņot regulējumu ar jauno realitāti sociālajā ekonomikā un padarīt sertifikāciju piekļūstamāku, efektīvāku un atbalstošāku dažādiem institucionālajiem modeļiem.

Uzmanības centrā. Sociālā ekonomika un mājokļi

Sociālās ekonomikas organizācijām ir būtiska nozīme, nodrošinot un finansējot piekļuvi cenās ziņā pieejamiem, sabiedrības virzītiem, sociāli iekļaujošiem un piekļūstamiem mājokļu risinājumiem. Tādi modeļi kā bezpeļņas vai ierobežotas peļņas mājokļu apvienības, kooperatīvi, fondi un kopienu zemes trasti var būvēt, attīstīt, turēt īpašumā

vai pārvaldīt mājokļus, vienlaikus atkārtoti ieguldot pārpalikumus un ļaujot iedzīvotājiem tieši piedalīties to pārvaldībā. Šīs organizācijas var palīdzēt samazināt pašreizējo mājokļu trūkumu un cenu svārstīgumu, ilgtermiņā saglabājot pieņemamas cenas. Tās var arī attīstīt iekļaujošas apkaimes, apvienojot mājokļus ar nodarbinātības iespējām un sociālajiem un sabiedriskajiem pakalpojumiem lauku un pilsētu teritorijās. Iekļaujot sociālās ekonomikas organizācijas mājokļu stratēģijās, palīdzot tām pārvarēt tehniskos, regulatīvos un leģislatīvos šķēršļus un atvieglojot to piekļuvi piemērotam finansējumam, tās varētu sniegt lielāku ieguldījumu tiesību uz pienācīgu, cenas ziņā pieejamu, ilgtspējīgu un kvalitatīvu mājokli nodrošināšanā katrā valstī, jo īpaši teritorijās, kurās valda mājokļu trūkums, un neaizsargātām grupām. **Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plānā⁽³⁷⁾ ir izklāstīts visaptverošs satvars rīcībai visos līmeņos un attiecīgas finansiālās iespējas un ir uzsvērts, ka Komisija veicinās investīcijas bezpeļņas un ierobežotas peļņas mājokļu nodrošinātājos.**

4. galvenā darbības joma. Prasmju, apmācības un darījumdarbības uzlabošana

Sociālā darījumdarbība netiek sistemātiski mācīta formālajā izglītībā, un daudzām sociālās ekonomikas organizācijām, jo īpaši jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu posmā, joprojām nav piekļuves pielāgotu prasmju attīstīšanai un organizatoriskajam atbalstam. Atbalsts iekļaujošai darījumdarbībai ir nekonsekvents un bieži vien nepietiekami atspoguļo sociālās ekonomikas modeļus, jo īpaši topošajiem uzņēmējiem no nepietiekami pārstāvētām grupām, kuri saskaras ar slēptiem šķēršļiem, mēģinot piekļūt inkubācijas pakalpojumiem, tīkliem un finansējumam.

Saskaņā ar prasmju savienībā izklāstīto redzējumu **Komisija:**

- **veicinās sociālus un iekļaujošus uzņēmumu inkubācijas modeļus, izmantojot īpašu uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus, un atbalstīs atzītus kompetenču satvarus sociālajai darījumdarbībai, cita starpā izmantojot savstarpējas mācīšanās pasākumus;**
- **kopā ar ESAO uzlabos zināšanu bāzi par sociālo un iekļaujošo darījumdarbību, veicot pētījumus par sociālās darījumdarbības integrēšanu valstu mācību programmās un mācīšanās veidos, par sociālās darījumdarbības lomu NEET aktivizēšanā un darba formalizēšanā un par “pazudušo uzņēmēju” ziņojuma jaunu izdevumu.**

Uzmanības centrā. Sociālā ekonomika un digitālā pārkārtošanās

Sociālās ekonomikas organizācijas izstrādā un izmanto uzticamus, iekļaujošus digitālos risinājumus, kas kalpo sabiedrības interesēm un mazina digitālo plaisu. To pārvaldības struktūras padara tās par ideāliem atbildīgas datu pārvaldības līderiem, sākot ar digitālo platformu kooperatīviem un beidzot ar sociālo tehnoloģiju uzņēmumiem, kas veicina piekļūstamību, aprūpi un izglītību. Tās uzskata datus par kopīgu resursu, nodrošinot, ka informācija tiek vākta, izmantota un pārvaldīta, ievērojot privātumu, pamattiesības, pārredzamību un sabiedrības intereses. Turklāt **sociālās ekonomikas organizācijas palīdz darba ņēmējiem un labuma guvējiem attīstīt savas digitālās spējas un prasmes, veicinot digitālu ekosistēmu, kurā tehnoloģijas uzlabo gan sociālo kohēziju, gan konkurētspēju.** Komisija stiprinās pierādījumu bāzi par digitalizāciju un mākslīgo intelektu sociālajā ekonomikā, lai atbalstītu uzticamu, piekļūstamu un

iekļaujošu tehnoloģiju, tostarp sadalītās virsgrāmatas tehnoloģiju, ieviešanu un labāk izprastu to ietekmi uz organizācijām un to darbaspēku.

3.3. Pierādījumi, pamanāmība un zināšanas atzītai sociālajai ekonomikai

Lai sociālā ekonomika tiktu pilnībā atzīta un novērtēta visā ES, tai ir vajadzīga spēcīgāka pierādījumu bāze un pieklūstamāka un salīdzināmāka statistika visās dalībvalstīs. Turklāt uz datiem balstītas politikas veidošanai sociālās ekonomikas atbalstam ir vajadzīga skaidra un pieklūstama informācija, sadalīti dati un regulāra saziņa, kā arī vienots piekļuves punkts ES resursiem.

5. galvenā darbības joma. Sociālās ekonomikas pierādījumu bāzes veidošana

Pašlaik dati par sociālo ekonomiku ir sadrumstaloti, un atšķirīgās metodikas ierobežo politikas veidotāju spēju izstrādāt efektīvus pasākumus, uzraudzīt progresu un pierādīt ietekmi. Statistikas paplašināšana un virzība uz sistemātiskāku pieeju datu vākšanai palīdzēs saskaņot koncepcijas, uzlabot politikas izstrādi un mērķtiecību un lēmumu pieņemējiem, tirgiem un sabiedrībai parādīt sociālās ekonomikas sniegto ieguldījumu konkurētspējīgā un iekļaujošā ekonomikā.

Lai paplašinātu un veicinātu datu vākšanu un statistikas zināšanas un veidotu sociālās ekonomikas pierādījumu bāzi, Komisija:

- **strādās pie sistemātiskākas pieejas datu vākšanai**, cita starpā atbalstot dalībvalstis sociālās ekonomikas satelītkontu izstrādē, kā arī finansējot valstu izmēģinājuma projektus sociālās ekonomikas datu vākšanai, izmantojot valstu statistikas uzņēmumu reģistrus un izpeļņas struktūras apsekojumus un pēc iespējas izmantojot administratīvos avotus, lai izvairītos no papildu ziņošanas sloga;
- **paplašinās ES sociālās ekonomikas vārteju, lai uzlabotu datu kopīgošanu un palielinātu pārredzamību**, nodrošinot racionalizētu piekļuvi publikācijām, datu kopām, metodikai un valstu portāliem;
- **atjauninās sociālo uzņēmumu ES kartējumu** ⁽³⁸⁾;
- publicēs *GECES* ziņojumu, kurā ietverti praktiski ieteikumi par datu vākšanu par sociālo ekonomiku.

Uzmanības centrā. Sociālā ekonomika un demokrātija

*Saskaņā ar Eirobarometra speciālpautāju par sociālo ekonomiku eiropiešu dzīvē 18 % eiropiešu pēdējo piecu gadu laikā ir brīvprātīgi iesaistījušies kādā sociālās ekonomikas organizācijā un 13 % ir šādas organizācijas biedri. **Tomēr izpratne par sociālās ekonomikas jēdzienu ir vidēja un dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras.** Sociālās ekonomikas organizācijas veicina demokrātiskāku sabiedrību, jo tās koncentrējas uz iedzīvotāju iesaisti, kopienas problēmu risināšanu un līdzdalīgu pārvaldību. Tās bieži darbojas kā “demokrātijas skolas”, veicinot pārredzamību, pārskatatbildību un uzticēšanos lēmumu pieņemšanas procesiem. Tāpēc sociālā ekonomika var veicināt dažādas ES iniciatīvas demokrātijas un pilsoniskās līdzdalības jomā, piemēram, **Eiropas demokrātijas vairogu**⁽³⁹⁾, un gūt no tām labumu. Spēcīga sociālā ekonomika var arī veicināt dinamisku pilsonisko telpu, stiprinot pilsoniskās sabiedrības organizāciju spējas, pamanāmību un pārrobežu sadarbību. Saskaņā ar **ES Stratēģiju pilsoniskajai sabiedrībai** ⁽⁴⁰⁾ Komisija veic pasākumus, lai radītu labvēlīgāku vidi šīm organizācijām,*

no kurām daudzas ir daļa no sociālās ekonomikas, tostarp pasākumus, lai nodrošinātu taisnīgu nodokļu piemērošanu labdarības organizācijām un aizsargātu piekļuvi finanšu pakalpojumiem.

4. SECINĀJUMS – ATJAUNINĀTA DARBA PROGRAMMA SPĒCĪGĀKAI SOCIĀLAJAI EKONOMIKAI

Kopš Rīcības plāna sociālajai ekonomikai pieņemšanas 2021. gadā tas ir devis jaunu impulsu sociālajai ekonomikai visā Eiropā. Tas ir nodrošinājis saskaņotu ES satvaru, mobilizējis plašu instrumentu un programmu klāstu un palielinājis sociālās ekonomikas nozīmi valstu un ES darba programmās. Īstenojot rīcības plānu un Padomes 2023. gada ieteikumu par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi, jau ir panākts jūtams progress. Vairāk dalībvalstu izstrādā stratēģijas, tiesisko regulējumu un finansēšanas plūsmas. Rodas jaunas atbalsta struktūras, un publiskās iestādes, finanšu dalībnieki un sabiedrība arvien vairāk zina par sociālo ekonomiku. Šie sasniegumi apliecina rīcības plāna būtiskumu un apstiprina, ka mērķtiecīga ES rīcība var radīt taustāmus ieguvumus sociālās ekonomikas organizācijām un kopienām, kurām tās kalpo.

Tomēr joprojām pastāv būtiskas nepilnības un problēmas. Sociālā ekonomika joprojām netiek konsekventi atzīta vai atbalstīta visās dalībvalstīs un reģionos. Daudzas organizācijas joprojām saskaras ar juridisko nenoteiktību un grūtībām piekļūt apmācībai, tirgiem un finansējumam. Sociālās ekonomikas potenciāls vēl nav pietiekami integrēts galvenajās politikas jomās. Tas rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus, ko vēl vairāk saasina tās atšķirīgais darījumdarbības modelis. Lai nodrošinātu, ka sociālā ekonomika var uzplaukt dažādās teritorijās un nozarēs, nākamajā rīcības plāna īstenošanas posmā par prioritāti ir jānosaka šo nepilnību novēršana.

Komisija centīsies vēl vairāk integrēt sociālo ekonomiku ES politikā un programmās. Šajā nolūkā tā aicina Eiropas Parlamentu, Padomi, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, Eiropas Reģionu komiteju, Eiropas Investīciju bankas grupu un citas ES aģentūras un struktūras sadarboties, lai maksimāli palielinātu šīs darba programmas potenciālu.

Būtiska nozīme ir īstenošanas uzraudzībai. Šajā nolūkā **Komisija saglabās koordinētu un integrētu pieeju rīcības plāna īstenošanā un uzraudzībā**. ES sociālās ekonomikas vārteja regulāri sniegs jaunāko informāciju par īstenošanas procesu. Turklāt saskaņā ar Padomes 2023. gada ieteikumu dalībvalstīm tiek ieteikts 2027. un 2032. gadā ziņot Komisijai par progresu sociālās ekonomikas atbalstīšanā. Ekspertu grupa sociālās ekonomikas un sociālo uzņēmumu jautājumos arī turpmāk būs svarīga platforma, kurā noritēs dialogs, mācīšanās no līdzbiedriem un līdzradīšana.

Pilnībā atraisot sociālās ekonomikas potenciālu, mēs varam veidot Eiropu, kuras centrā ir kopienas un planēta, paverot ceļu taisnīgākai, ilgtspējīgākai un konkurētspējīgākai nākotnei.

(1) [Benchmarking the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem](#), 2024.

(2) [COM\(2021\) 778 final](#).

(3) [OV C 428, 13.12.2017., 10. lpp.](#)

-
- (4) [Social economy in the life of Europeans – Eurobarometer report](#), 2025.
- (5) [Much more than a market: Speed, security, solidarity – Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU citizens](#) (“Daudz vairāk nekā tirgus: ātrums, drošība, solidaritāte – vienotā tirgus iespēju palielināšana visu ES iedzīvotāju ilgtspējīgas nākotnes un labklājības vārdā”), 2024.
- (6) [OV C, C/2023/1344](#).
- (7) [SWD\(2023\) 211 final](#).
- (8) [SWD\(2023\) 212 final](#).
- (9) [Study on State aid for access to finance for social enterprises and for the recruitment of disadvantaged workers in the form of wage subsidies](#), 2024.
- (10) [Komisijas Regula \(ES\) Nr. 651/2014](#).
- (11) [Komisijas Regula \(ES\) 2023/2831](#).
- (12) [Komisijas Regula \(ES\) 2023/2832](#).
- (13) [Komisijas Lēmums \(ES\) 2025/2630](#).
- (14) [SWD\(2025\) 333 final](#).
- (15) Sk. <https://circular-cities-and-regions.ec.europa.eu/>.
- (16) Šīs summas ir aptuvenas, jo ne visos gadījumos ir iespējams precīzi nodalīt piešķirtās summas un piesaistītās investīcijas, pamatojoties uz apstiprinātajām *InvestEU* darbībām.
- (17) *ADIE* – Francijas lielākās mikrofinansēšanas iestādes ar gandrīz 100 000 aktīvu klientu, no kuriem viena trešdaļa saņem minimālos sociālos pabalstus un viena piektdaļa ir bez izglītības diploma, – informācija liecina, ka 93 % klientu joprojām ir profesionāli aktīvi divus līdz trīs gadus pēc aizdevuma saņemšanas un 82 % no izveidotajiem uzņēmumiem joprojām darbojas (2025, [Etude Impact Adie ZRR](#)).
- (18) [Regula \(ES\) 2021/1057](#).
- (19) [Regula \(ES\) 2021/1058](#).
- (20) [Regula \(ES\) 2021/241](#).
- (21) Sk. <https://socialinnovationplus.eu/>.
- (22) Pieejams: <https://link.europa.eu/jpJ6xy>.
- (23) [Policy Guide on Social Impact Measurement for the Social and Solidarity Economy](#), 2023.
- (24) [Impact Europe, The Size of Impact: Main takeaways from the European impact investing market sizing exercise](#), 2024. gada 28. novembris.
- (25) Eiropas Mikrofinansēšanas tīkls un Mikrofinansēšanas centrs, [Survey on Microfinance in Europe – 2025 edition](#), 2026.
- (26) Pieejams: <https://social-economy-gateway.ec.europa.eu/>.
- (27) Dati līdz 2026. gada 31. decembrim.

-
- (²⁸) [*Benchmarking the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem*, 2024.](#)
- (²⁹) [*Social economy in Europe – Contributing to competitiveness and prosperity*, 2025.](#)
- (³⁰) [COM\(2021\) 345 final.](#)
- (³¹) [COM\(2025\) 872 final.](#)
- (³²) [JOIN\(2025\) 26 final.](#)
- (³³) Komisija ir sākusi pārskatīt Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu un izvērtēs, vai un kā tā būtu jāatjaunina, arī attiecībā uz noteikumiem par atbalstu sociālajiem uzņēmumiem, apmācību un nodarbinātību un nelabvēlīgā situācijā esošu darba ņēmēju pieņemšanu darbā.
- (³⁴) [COM\(2025\) 378 final.](#)
- (³⁵) [Regula \(ES\) Nr. 345/2013.](#)
- (³⁶) [Regula \(ES\) Nr. 346/2013.](#)
- (³⁷) [COM\(2025\) 1025 final.](#)
- (³⁸) Jaunāko kartējumu var skatīt: <https://link.europa.eu/Wn7Nmj>.
- (³⁹) [JOIN\(2025\) 791 final.](#)
- (⁴⁰) [COM\(2025\) 790 final.](#)